

לימוד היומי דקה ליתנו

שולחן ערוך	טובנו אור	משנה ברורה ה"ג	ליקוטי הלכות ה"א	ליקוטי מוה"ר ה"א	יום להודיש	יום
רמ"א	שטב	חורה	נט	קכא	ג'	שבת
רמ"א	שטב	צטו	ס	קכא	ד'	א
רמ"א	שטב	צטו	סא	קכב	ה'	ב
רמ"א	שטב	ק	קכ	קכב	ו'	ג
רמ"א	שטב	ק	קכ	ה"ב א	ז'	ד
רמ"א	שטב	קא	סד	א	ח'	ה
רמ"א	שטב	חורה	סה	ב	ט'	ו

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

461 | פרשת ויקרא | ג' ניסן תשפ"ו

דבר המערכת

ימי ערב פסח עמוסים בטרדה של מצוה, מבית ומבחוץ, בגוף ובנפש ובמזון, אשריהם ישראל, מהדרים במצות ומוסיפים הידורים על הידורים, בביעור החמץ ובהכנות לחג. אבל עלינו להשגיח היטב שלא תהא חומרה המביא לידי קולא: לפעמים מרוב הידור על פרט אחד מקילים על העיקרים המחוייבים מן הדין, בלא משים יכולים חלילה לשכוח את חובת כוונת הלב בתפילה, את חובת קביעת עתים לתורה, את ההתחדשות בהתבודדות בימים אלו דווקא (ראה שיחות הר"ן צח), את חובת השמחה ואת חובת האמונה. היצר מכשיל בכעס בקוצר רוח ועוד כהנה, ועלינו לעמוד על המשמר.

ערמת היצר מתלבשת לפעמים גם במצוות, הוא מסית להדר במקום אחד כדי שיפול לגמרי במקום אחר חלילה. הוא יכול להוסיף רצון ודאגה לנקות מקומות ודברים שמעיקר הדין אין כלל חובה לנקותם, או לקנות דברים שאינם מחוייבים כלל, ובגלל זה להפסיד פעם ופעמיים קביעות ב'שיעורים קבועים', שבמקרים רבים הם הגורמים להפסיק אחר כך לגמרי קביעות מסויימת.

עיקר העיקרים שיש לזכור הוא ש"עיקר ביטול חמץ ושאר שבעיטה, הוא היצר הרע, המעכב מלעשות רצונו יתברך" (ליקוטי הלכות, ברכה"ש ה, כא), ועלינו להכין עצמנו לבער את הרע הפנימי ולקבל קדושת האמונה וחג הפסח.

"אויף פסח וועט זיין - אמר פעם מוהרנ"ת לנצרך אחד שדאג על הוצאות החג - ווי נעמט מען דעם פסח אליין?!" חובתנו לעורר דאגה זו בלבנו, לא לתת למערבולת ערב החג להשכיח זאת מאתנו, עלינו לשים את דאגת 'הפסח עצמו' לפחות כמו מצרכי יסוד שונים שאנו כה דואגים למלא אסמינו מהם לצרכי החג, ולדמות לנפשנו איך יראה החג בלעדעם ולהשוות את הדאגה הזאת לקנין קדושת הפסח עצמו.

"מצה לשון מריבה" (לקו"מ ה), עלינו ללחום מלחמת ה' נגד יצרנו, ולא לתת לשום 'חמץ' להיראות ולהימצא ברשותנו, גם אם הוא מצופה באדרת הידור.

א כשר'ן און פריילאכן ערב פסח

העורכים

פי יקריב מכם קרבן

פועל בשליחות היצר 'כח המדמה' שמצייר ומטעה את האדם כאילו הוא אכן עוסק בדברים אמיתיים ושכליים, נדמה לאדם שהוא עוסק בדברים שיש בהם ממש, הדמיון נדמה כמציאות ממשית בעוד שבאמת הכל שוא נתעה, ודמיון זה מכביד פי כמה על עבודת הבא להיטהר מזהומת התאוות הרעות.

טעויות ה'מדמה' אינן רק טעויות פרטיות בענין זה או אחר, אלא היא מתפשטת בטעות יסודית וגורלית איומה ונוראה מאד, להחליף עולם עומד בעולם חולף בחילוף מבהיל, שזה גרוע מהכל.

ועל זה נתן רבינו הקדוש נפשו, והזהירנו בכל מיני אזהרות, שלא נטעה עצמנו באוונת הנוראה הזאת, ושלא ניתן להטעות אותנו בטעות מרה זו, וכפי שמובא (בשיחות הר"ן ב"א): "את זה תקבלו מאתי שלא להניח עצמו להעולם להטעות, שלא יטעה אותו העולם. כי לא נמצא אחד שיהיה לו קץ וסוף טוב מן העולם, וכל בני אדם שהיו, אפילו אותן שתפסו בידם כל העולם הזה כולו, היה סופם רע מאד".

וכפי שרבי נתן גם מרחיב (בליקוטי הלכות, פריה ורביה ואישות ה"א): "הכלל, שכל העולם הזה מלא חסרונות, וכל הכרוך אחריו יש לו חסרונות תמיד. וכל מי שכרוך אחריו יותר ויותר, אף על פי שנדמה לו שיש לו עשירות ותאוות עולם הזה, אף על פי כן הוא חסר יותר ויותר, כמו שאמרו חז"ל אין אדם מת וחצי תאוותו בידו, ועל כן הוא מלא יגונות כעס ומכאובות ודאגות וחסרונות תמיד, והשם יתברך בטובו וברחמי הקדמים הודיע לנו על ידי צדיקי האמתיים, וגם הראה לנו בחוש למי שיש לו שכל מעט, שהעולם הזה מלא יסורים, למען נדע לכלי להניח להטעות עצמנו ח"ו, כמו שאמר רבינו ז"ל בזה הלשון 'את זה תקבלו ממני שלא תניחו עצמכם להטעות בזה העולם, כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי, כי אין גם אחד שיהיה סופו טוב מזה העולם'".

זוהי אם כן גאולת מצרים - שנזכה לצאת מגלות המדמה, שהם כלליות כל תאוות העולם הזה, ולא נטעה עצמנו בחילוף מר זה.

עומדים אנו בימי ניסן, ימי ההתחדשות וציפייה לגאולה, הן כך אמרו חז"ל (ר"ה יא.) "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל", וגאולה זו תלויה בתשובה, וכמו שכבר אמר רבינו הקדוש (ליקוטי מוה"ר, מט): "שגם ניסן הוא ראש השנה והם ימי תשובה, כי בניסן עתידין ליגאל ואין הגאולה אלא על ידי תשובה".

ננסה להאיר נקודה אחת ועיקרית בתשובה שגאולתנו תלויה בו:

חז"ל הקדושים לימדנו ש'כל הגלויות נקראים בשם מצרים', גלות זו כוללת את כל הגלויות, כל הצרות המצוקות והגזירות הרעות שעברו על ישראל במשך כל הדורות כלולים בגלות זו. אבל אבי אבות ועיקר כל הגלויות הוא 'גלות הנפש', הנפש הוא הרצון, וכאשר בר ישראל רוצה רצונות רעים חלילה, כאשר הוא שוכח את תכליתו על מה הוא בא לעולם, ובמקום שישאף וירצה ויכסוף להיכלל בעולם הבא הוא חושק ותאב למנעמי עולם הזה ותאוותיו, הרי זו גלות הגלויות.

וכדברי מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות אונגא ג, א): "זה ידוע שיעקר כל הגאולות וכל הישועות הם רק ישועת וגאולת הנפש מגלות התאוות רעות הבאין מהסטרא אחרא והיצר הרע שהם עיקר צרות וגלות ישראל, והם בחינת קליפת מצרים שהם מתגברים בכל דור על נפש הישראלי ורוצים לאחוז אותו בגלות כבד ומר, ואין רוצים להניחו לצאת מן גלות התאוות ולהתקרב לאבינו שבשמים. וזה עיקר צרות וגלות ישראל. ועיקר כל הגאולות ברוחניות ובגשמיות בכלל ובפרט... להוציא את כל אחד מישאל מגלות היצר הרע והתאוות, שהוא עיקר גלות וצרות ישראל. כי באמת הכל הבל, וכל הצרות והיסורין וכל הגלויות נחשבין פלא נגד גלות הנפש שהיא בגולה בין הסטרא אחרא והתאוות רחמנא ליצלן".

הגלות הזאת אינה רק התגברות מאוויי הגוף, רבינו הקדוש לימדנו שמהותו של יצר הרע אינו רק בתאוה גרידא, אלא בקלקול המדמה, וכפי שרבי נתן מוסר (ליקוטי מוה"ר"ן סוף סימן כה): "אחר [שרביז"ל] אמר מאמר הנ"ל, ושם מכנה וקורא כל תאוות היצר הרע בשם 'כח המדמה', אמר אז: צריכים לקרוא לו ולכנות לו שם אחר, היינו להבעל דבר והיצר הרע צריכים לקרות אותו בשם אחר, דהיינו שלא לקרותו עוד בשם 'יצר הרע', רק בשם 'כח המדמה'". כלומר, כיום

ועל כן כהכנה לגאולה זו בימי ניסן הקדושים, קיבלנו את קדושת פרשת 'ויקרא' העוסקת בהקרבת קרבנות בהמה המשך בעמוד ד'

פניני אור

אמרות שהורות מריבה"ק ותלמידיו

טוב יותר שהתבודדות יהיה מחוץ לעיר במקום עשבים, פי העשבים גורמים שיתעורר הלב.

(שיח שרפי קודש)

לימוד 'שולחן ערוך' (ג)

ומקורביו, וחוק התורה והתפילה - שולחן ערוך והתבודדות
- **בלבתי יעבור את החוק ההוא כל ימי חיינו** (כוכבי אור, חכמה ובינה, יט).

וסוד הקשר בין שני הנהגות אלו של ה"התבודדות" ו"לימוד הפוסקים", נעלם ונסתר. אך כבר אמרו בזה תלמידי רבינו כמה רמזים. ואלו הם:

ע"פ המבואר בליקוטי מוהר"ן תורה ס"ב, שכדי שיוכל האדם להתפלל ולהתבודד לפני ה' בלבב שלם, עליו ללמוד פוסקים. כי לימוד הפוסקים מכניסה בלב האדם אמונה, ומביאה אותו לתפילה אמיתית מכל הלב (עיי"ש). ולכן, קשורים ותלויים שני הנהגות אלו זה בזה. כי לימוד הפוסקים מביא את האדם להתבודדות אמיתית בלב שלם (כך מבואר בהערת המעתיק בספר 'השתפכות הנפש').

עוד נתבאר בזה סוד עמוק בדברי רבי אברהם ב"ר נחמן, על פי המבואר בליקוטי מוהר"ן תורה ס"א. וקשה ביותר להעתיק אותו כאן בשפה פשוטה. ולכן לא נעתיק רק נקודה אחת היוצאת למעשה מביאורו:

שני דברים אלו [הונסיעה לרבינו הקדוש בראש השנה] מוכרחים אדם שיוכל למצוא את הדרך והעצה הנכונה בכל ענייניו. כי לימוד הפוסקים, הוא בפשיטות ענין הלימוד והבירור של הנהגה הנכונה. אך מלבד זה, אנו מוכרחים

בשבעים האחרונים ביארנו פרטי האזהרה והנהגה שהזהירו והנהיגו רבינו ללמוד בכל יום 'שולחן ערוך' חוק ולא יעבור [יחד עם האזהרה והנהגה 'להתבודד' בכל יום חוק ולא יעבור]. והפעם נבאר מעט גודל מעלת הנהגה זו.

ובכן, עלינו לדעת ולהאמין, שמלבד התועלת הפשוטה והמוכנת שיש בשני הנהגות אלו - לימוד שולחן ערוך והתבודדות - יש בהם גם תועלות נפלאות הנסתרות מאתנו. כי **כל הנהגות שציוה, אפילו הנהגות שהיו נראים כדברים פשוטים, לא היתה שום הנהגה על פי פשוט**. כי היה לו ז"ל בזה כמה וכמה סודות נסתרות ונוראות מאד. אבל לנו לא גילה שום דבר. רק ציוה לעשות הדבר בפשיטות, והוא עשה בזה מה שעשה" (שיחות הר"ן, קפה).

"ואמר בפירוש בזה הלשון: כל הנהגה והנהגה שאני מצוה לעשות, הוא סגולה ותיקון ומועיל - על מה שעבר, ועל העתיד, ולאחר ההסתלקות של האדם, ולימות המשיח, ולתחיית המתים, ולעתידי לבוא" (שם).

ועל שני הנהגות אלו, אשר נתן לנו רבינו הקדוש - ללמוד 'שולחן ערוך', ולהתבודד לפני ה'; דבר יום ביומו חוק ולא יעבור - אנו משוררים ומשבחים במזמור של "אשת חיל": "ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה".

"וכל אשר ישים את לבו להשיר הזה יראה בעיניו, כי מבואר שם ברמז נפלא התגלות האור הזה בעוד גברה ליל חשכות גלויותינו, ליתן גם היום טרף אמריו הנוראים לאנשי ביתו

גם להתבודד בכל יום, כדי להזדכך מהטינוף שבנו, הגורם לנו להתבלבל בכל פעם, ומפריע לנו למצוא את העצה וההנהגה הנכונה. ורק על ידי שניהם יחד, זוכה האדם להגיע לבירור האמיתי, ולמצוא את העצה וההנהגה הנכונה. [אך כל זאת, לא יתכן רק על ידי ההתקשרות האמיתית לצדיק האמת, אשר לשם כך עלינו לנסוע אליו לראש השנה] (ביאור הליקוטים תורה ס"א אות ס"א, עיי"ש באורך ובעומק).

ומכל הנ"ל נבין עד כמה עלינו לשמור בכל כוחנו על שני הנהגות קבועות אלו, ולקבוע לעצמנו לימוד קבוע בארבעה חלקי שולחן ערוך ולהתבודד לפני השם דבר יום ביומו, חוק ולא יעבור. מתוך אמונה ברורה, שבהנהגות אלו, אנו גומלים טובה לעצמנו "על מה שעבר, ועל העתיד, ולאחר ההסתלקות של האדם, ולימות המשיח, ולתחיית המתים, ולעתידי לבוא".

ונסיים בדברי הרה"ק רבי אפרימ'ל בעל ה"עונג שבת" שכתב וזה לשונו: "עלינו לשבח לאדון ולהודות להשם יתברך שזכינו לידע מרבינו ז"ל. יהי רצון שנזכה גם להתחזק ולילך אחר עצותיו הקדושים, ולקיים כל דבריו הקדושים, ובפרט לימוד שולחן ערוך בכל יום ולהתבודד בכל יום איזה שעה. שאמר, כי הנ"ל הוא דבר השווה לכל נפש וחוב על כל אדם, כידוע מהשיחות. ויש לומר רמז לדברי קדשו ז"ל, מה שאמרו חכמינו ז"ל 'אין לך אדם שאין לו שעה' הוא ראשי תיבות: ש'ולחן ערוך ה'תבודדות!' (עונג שבת, עמוד שעב).

פניני התחזקות והתעוררות
שנערכו ונעבדו מתוך אוצרות שיחותיו של הגר"מ שכטער שליט"א

שביבי אור

עוז וחדוה במקומו!

אותו, כי אם לעבוד את השי"ת ביישוב הדעת ולקבוע עת מיוחד לשפוך שיח לפני בוראו ית"ש, כאשר יעצנו רבינו הק'.

ומובא בספר 'עבודת ישראל' (לשבת הגדול) מהרה"ק הקאזניצער מגיד זי"ע, על מ"ש בשו"ע "כל אדם צריך לכבד חדריו קודם הבדיקה" - שאם הבית מבולבל א"א לבדוק את החמץ, וכן האדם אם הוא מבולבל ח"ו אינו יכול לגמרי להוציא את החמץ מתוכו, והבן.

בתחבולות תעשה מלחמה

וכפי מה שלמדנו מדברי רבינו הק' ומהר"ן זצ"ל, שלפעמים מתגברות המחשבות להיפך ממה שרוצה ח"ו, מזה למדתי גם לענין העצבות והשמחה, שבדרך כלל אין צריכים לדחוק א"ע לשמחה, כדי שלא יתגבר ההיפך ח"ו, אלא לטהר את המחשבה מעצבות, ולא להניח במחשבה שום עצבות. ואפילו אם כבר מונח עצבות במחשבה ח"ו, לא להתעסק בה יותר מדי, ועי"ז ממילא יקל לו במשך הזמן. ועי"י המחשבה מטוהרת מטומאת עצבות עי"ז ממילא באה השמחה בע"ה.

ועי"י שמחה זוכים לקדושת הברית, כמוא בדבריו, כי כשיש חירות במחשבה עי"ז בקל יכולים להסיח את הדעת מטומאת הרהור רע, וכשהמוח מטוהר מטינוף של עבירה עי"ז חופף על האדם חיות של קדושה.

ושמעתי שמוא מהמגיד הגדול ממעזריטש זיע"א, כשהמלך בגלות ושואלין אותו אצל מי הוא רוצה להתאכסן, הוא משיב, שאינו מדקדק כעת על זהב וכסף וכו' כי אם אצל מי שנקי אצלו. וכהיום שמלאה הארץ זוהמא צריכים להיות כנח בדור המבול, ולשמור את המחשבה שלא יכנס לתוכו המים הזדונים, ומסטרא דימינא מוחא חיוורא ככספא, ובח"ל פסח הוא ימין בח"ל חסד בח"ל אברהם כמוא. ולכן דברתי משמחה ומטהרת המחשבה (ויפסח בגמטריא שם רבינו הק'). ועיין בליקוטי מוהר"ן שבי"ט ובשמחת יו"ט מרגישים אור הצדיק.

ונזכה לחג שמח וכשר וגאולת ישראל הפרט והכלל, וביטול ממשלת זדון וממשלת הערב-רב מן הארץ והיה ה' למלך על כל הארץ במהרה דידן, בקרוב בקרוב, ותחינה עינינו בשושן ה' לציון ברחמים, אמן.

יצה"ר מתלבש במצוות העצבות

התורה הק' ומצותיה ומידותיה הק' הם דרכי נועם, 'נועם' ממש בגוף ונפש, היפך התאוות המרים והסרוחים. ואם זכינו שיש לנו 'ריבוננו של עולם' גדול כזה אשר כל העולמות עד אין סוף ותכלית, כולם כאחד הם אפס ואין נגדו יתברך. ואנו זרע ישראל זכינו לדעת ממנו ולעשות נחת רוח לפניו, והוא מכנה אותנו 'עם סגולה', האם יש שמחה גדולה מזו!?

אמנם, הבעל דבר אינו שווה לו להניח לנו לשמוח בשמחה מעולה כזו, לעבדו יתברך בשמחה ולגיל בשמו, לכן הוא מייגענו בעצבות, ולאו דוקא בעצבות מחמת צרות ודחקות של העולם הזה, שעליהם בקל יכול איש ישראל להתגבר בשעה שיודע שהעוה"ז הוא הבל וכצל עובר, כי אם בעצבות ובלבולי הדעת מחמת עוונות ומיעוט עבודת השם מהעבר ומההווה, ובזה אנו עלולים להיות ניצודים ח"ו ברשתו. וכמוכן שמהעצבות, אפילו מהעבירות, אינו יוצא שום תיקון, ומה שנדמה שזה תיקון אין זה כי אם קלקול מקולקל, כי 'מבישא לא הוי טבא'. וכמוא מהאר"י הק' זי"ע שבשעה שהאדם בעצבות לא יחשוב אז שום עצה על שום דבר כי אז לא יצא שום תיקון.

ושמעתי מזקני החסידים, שמה שרבינו הק' מפרש בתורה א' את מאמרו של רבב"ח "ומתחזי כי צוציצא דנורא חוורתא ברישא" - שמרמז ליצה"ר המתלבש במצוות - זה עולה על מדת העצבות, שמתגבר ע"י התלבשות במצוות, ועי"ז "ומטבעא לספינתא", ומטביע לגמרי את ספינת האדם ח"ו.

לבמל חימוץ הבלבולים

ולכן אנו צריכים לבטל דעתינו לדעת הצדיקים האמיתיים, ולעבוד את הבורא ביישוב הדעת ולא לתת להיכנס בנו שום בלבול, ולעשות רצונו בפשיטות, בתורה ותפילה ושמירת המחשבה בטרה, ולא לתת להכנס טומאה וצלם במוח המרמז על היכל השם.

אמנם, אם מעיק הלב, עי"ז צריכים דוקא לא להיות בעצבות, אלא לקבוע זמן לשפוך שיח במקום מיוחד לפני המקום ב"ה. ואז דייקא יכולים לבכות לפניו, בחב"י 'ב'שמך י'גילון כל ה'יום' ר"ת 'בכיה' כמוא בליקוטי מוהר"ן, ובשעת חדוה חדוה, ולא לתת לעצבות לבלבל

מצות חמץ לפני פסח

עבר שהיה אם כן אין בו רק חשש חמץ ויש להימנע גם מזה מספק.

והנה לגבי ערב פסח האריך מרן **המנחת יצחק** (ח"ח סי' כו) שאין להתיר בשום פנים לאכול מצות אלו. וטעמו, **דבמגן אברהם** (סק"י) מבואר שאין לאכול מצה כפולה ונפוחה בערב פסח מכיון שהיא רק חשש חמץ, והוכיח מכל הפוסקים שגם מצה שנאפה בפירוש שלא לשמה ואין יוצאים בה בלילה אסור חז"ל לאכול בערב פסח, וכמובא **במהרש"א** (פסחים צט:). דאפילו בצקות של נכרים שאין רואים עליהם סימני חמץ אסור לאכלם בערב פסח כיון שיש בהם טעם מצה.

וכתב **המנחת יצחק** שם שהבד"ץ הוציא פסק לאסור לאכול מצות אלו בערב פסח. והוסיף שכן עמא דבר מדור דורות שלא לאכול שום מצה בערב פסח אף לא מצה של חמץ, ומעולם לא נשמע מי שיהיה לעשות אחרת, ומאן חשיב ומאן ספין ומאן רקיע להתיר מה דנתפשט איסורו בכל העולם חס ושלום.

אמנם לגבי המנהג שלא לאכול מראש חודש שאינו איסור גמור רק מנהג, אפשר שלא נהגו רק במצה שאין בה חשש חמץ, ובמצות אלו שיש חשש חמץ מותר. **ובספר פסקי תשובות** (סי' תע"א אות ד) ראיתי שכתב החמ"ד. אבל **בקובץ מבי"ת לוי** (חודש ניסן עמ' נב) מובא **שהגר"ש וואזנר** ז"ל הקיל בזה, וכן הביא בספר **מרא דשמעתא** (אות קעה) שבבית מדרשו של **הרמ"א פריינד** ז"ל היו מביאים מצות חמץ בסעודה שלישית גם בחודש ניסן והתיר לאוכלם, וגם הוא אכל לפעמים מצות אלו.

נפסק **בשולחן ערוך** (סי' תע"א ס"ב) שאסור לאכול מצה בערב פסח כל היום. וכתב **הרמב"ם** (הל' חו"מ פ"ו ה"ב) שהעובר על זה ואוכל מצה בערב פסח מכין אותו מכת מרדות עד שתצא נפשו. ובמקור האיסור **בירושלמי** (פסחים פ"ט ה"א) מובא שהאוכל מצה בערב פסח כאילו בא על ארוסתו בבית חמיו, והבא על ארוסתו לוקה. ויש לפרש טעם האיסור משום דקיימא לן דמצות אכילת מצה הוא בליל ט"ו לאחר שתחשך דוקא, מפני שנאמר 'בלילה הזה' (סי' תע"ב משנ"ב סק"ד), שהוא ליל המיוחד שנתרצה הקב"ה לבחור בנו, ומי שמקדים לאכול מצה לפני זמן הבחירה חשוב כבועל ארוסתו לפני החופה.

והנה **במשנה ברורה** (שם ס"ק יב) מביא שיש נוהגים שלא לאכול מצה מראש חודש ניסן. ומקור המנהג מובא **בשיירי כנסת הגדולה** (שם) שכך נהגו בקשטינא והעתיקוהו **החק יעקב** (סק"י) ו**הפרי מגדים** (א"א סק"ו), ומשמע שראו שבה במנהג זה. ויש לומר שהיא על פי מה שאומרים בהגדה יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההיא, ועל פי זה נהגו כבר להימנע מראש חודש, וכעין זה מובא **בביאור הלכה** (סי' תל) שמטעם זה לא אמר **הגר"א** ז"ל את ההגדה בשבת הגדול.

ויש להסתפק אם גם 'מצות חמץ' הוא בכלל האיסור, דתהליך האפייה של מצות אלו היא כמו מצות פסח שאין שוהים עליהם כלל ותיכף וכנס לתנור ונאפה, אלא שאין מנקים את המכונה בין לבין ומצוי פירושים שנדבקים על המכונה ושוהים זמן מה. ויש להסתפק האם כיון שלא נשמרו מחימוץ ואדרבה יש בהם חשש חמץ מותר לאכלם, או מכיון שבעיקר התהליך לא

מוקצים, הוא דוקא באופן שניכר שרוצה להחשיך לעשות מלאכת איסור.

אמנם למעשה **המשנה ברורה** (ביה"ל שם) ו**השולחן ערוך הרב** (סי' א) מייאנו לחלק בכך, ופסקו שבכל אופן אין איסור ממצוא חמץ רק באופן שמוכיח מתוך מעשיו שכוונתו למלאכת איסור, אבל אם אינו ניכר נחשב כהרהור, והרהורים מותרים. אלא שבכל זאת כתוב בשולחן ערוך (סי' ה) שמשום עונג שבת, מצוה שלא לחשוב כלל מעסקיו והוא בעיניו כאילו כל מלאכתו עשויה.

סיוורים בדירה באמצע בנייה

לפי הדברים נמצא שמי שמשפץ את הבית שלו אסור לו לבדוק מה חסר עוד בשיפוץ כדי לתכנן איך לשפר את עילות העבודה אחר השבת. ולשיטת החיי אדם יהיה אסור גם באופן שאינו ניכר כלל שבודק את הבית, רק יושב כדרכו בסלון הבית מול העבודה ומתכנן במחשבתו, ואילו לשיטת שאר הפוסקים אין איסור רק אם ניכר מתוך תנועתיו שבודק את תוכנית השיפוץ.

וללכת לסייר בדירה העומדת באמצע בנייה או באמצע שיפוץ, מאחר שאין גרים בה כעת הדבר ניכר ומוכיח שכוונתו לסייר בשביל תוכניות הבנייה והשיפוץ, ואסור לכל השיטות.

אמנם בית מדרש או מקוה העומדת באמצע בנייה ושיפוץ, ויש צורך להתרים את הקהל הבאים לבית המדרש בשבת, מותר להראות להם המבנה כדי שיראו את הפעילות ויתרמו, שהוא בכלל חפצי שמים, וחפצי שמים מותרים (ש"ע סי' טו). וכן מי שרוצה לבדוק בית אם מתאים להשכיר לבית מדרש או לתלמוד תורה הוא בכלל חפצי שמים ומותר. וכן מותר לתכנן איך לבנות סוכה מותר לו ללכת לסייר אצל חבירו ולבדוק איך הוא בנה את הסוכה, שהוא בכלל חפצי שמים. ויש להסתפק אם מותר ללכת לחפש דירות העומדים להשכרה בשביל חתן וכלה, שיש בזה מצות שמחת חתן וכלה. אכן אם יש אפשרות לעשות את הסיוור גם אחרי שבת בכל אופן עדיף לדחות את זה כיון שאין הכרח שיהיה בשבת (עי' משנ"ב סי' שז סק"א דלכתחילה נכון להחמיר כשאין צורך היום).

ההבדל בין איסור ממצוא חמץ

לאיסור הכנה

יש רבים הטועים ואין מבחינים בין איסור 'ממצוא חמץ' לאיסור 'הכנה', שבאמת הם שני איסורים שאינם דומים זה לזה, ויש ביניהם תנאים שונים כדלהלן;

'איסור הכנה' שייך גם בדבר המותר לעשות בשבת, שאם כוונתו לעשותו בשבת מותר ואם כוונתו לעשותו לצורך מוצאי שבת אסור, וטעם האיסור הוא משום שטורח שלא לצורך

שבת. כפי שמובא דוגמאות רבות **בשולחן ערוך** שאסור להדיח כלי הסעודה לאחר שפוחה עונה שלישית ששוב אין בו צורך היום (סי' שג ס"ז). ואסור להציע המטות בשבת לצורך חול (סי' שב משנ"ב סק"ב טו). וכן אסור להביא יין מיום טוב לחול, ולסדר הבית משבת למוצאי שבת (סי' תקג ס"א סי' תרסז בהגה). ובכל אלו אין היתר של לצורך מצוה, דאפילו לצורך מצוה של מוצאי שבת אסור לטרוח בשבת.

האיסור להמציא עצמו לדבר איסור

כתוב **בספר ישעיה** (נח"א) [וכבדתו מעשות דרך'ך] ממצוא חפץך ודבר דבר. ודרשו חז"ל **במסכת שבת** (קג.) 'ממצוא חפצך' שאסור לאדם לעשות בשבת פעולה שייפיק תועלת לחפציו האסורים לעשות בשבת, ואפילו שפעולה זו עצמה היא מעשה המותרת ואינה ברוכה בשום מלאכה לא של תורה ולא של דברי סופרים אסור.

האיסור מן התורה או מדרבנן

והנה מלשון **הט"ז** (סי' תכד סק"א) נראה שדבר זה אסור מן התורה, דאיסור ממצוא חפצך שנאמר בדברי קבלה דינה כדיון תורה. **והחתם סופר** (שבת קיא.) ד"ה הרמב"ם) כתב שהיא ממש איסור מן התורה ונאמרה בעל פה הלכה למשה מסיני ואתא ישעיה הנביא ואסמכיה אקרא, שהרי נביא אינו רשאי לחדש דבר. וכן הביא **המשנה ברורה** (סי' רמב"ק"א) שיש אומרים שכיון שנתפרש לנו על ידי הנביאים נחשב שעיקרו מן התורה.

מאידך, **הגאון רבי עקיבא איגר** (ש"ת ח"א סי' יז) כתב שאי אפשר לומר בשום אופן שפרטי איסור ממצוא חפצך הוא מן התורה. וכן מבואר מפסק **המשנה ברורה** (ביה"ל רס"ט) שכתב שהיא רק איסור דרבנן ובמקום פלוגתא יש לנטות להקל. ונראה לי בכוונת המשנה ברורה שהגם שאיסור ממצוא חפצך עיקרו מדברי קבלה ונאמרה למשה מסיני, פרטי ההלכות נקבעו על פי חז"ל ולכן במקום שהוא ספק אם חז"ל אסרוהו או לא נחשב כספק דרבנן.

שני סוגי ממצוא חפצך

החיי אדם (כלל ס"ד ב"ג) מחדש שיש שני סוגי איסור של ממצוא חפצך, יש שאסור מחמת עצם העיסוק בחפצי איסור, ויש שאסור מפני שמזמין עצמו לעשות חפצי איסור במוצאי שבת. ומחלק שפעולות שנאסרו מחמת עצם ההתעסקות בחפצי איסור, אסור אפילו כשאין ניכר שמכין לשם איסור. ואילו הפעולות שנאסרו רק מפני שמזמין עצמו לאיסור במוצאי שבת צריך שיהא ניכר לכל שמכין לעשות מלאכת איסור במוצאי שבת. כדלהלן;

אחת מהדוגמאות המובאים **בשולחן ערוך** (סי' שו ס"א) הוא, שאסור לבקר בשבת בשדה כדי לראות איזה טיפולים נצרכים לה אחר שבת. וכתב החיי אדם שעצם ההסתכלות נחשב כמתעסק בחפצי איסור שבעיקר זו גורם לו לבנות תוכנית טיפול שאסור לעשותה בשבת, ולכן אפילו אם לא יראה ניכר שמכין להסתכל לצורך טיפול אסור. וכן נפסק שאסור לטייל ברחוב העיר בשביל לחפש סוס או ספינה לצאת בהם לדרך במוצאי שבת, וזה נחשב כמתעסק בחפצי איסור, שבשעה שהולך בדרך הוא בודק באיזה סוס ועגלה יוכל לנסוע עמו כראוי, ולכן אפילו אם אינו ניכר שהולך לחפש סוס אסור.

ואילו מה שנפסק שאסור ללכת עד פתח המדינה ולשבת שם עד שתחשך כדי שיוכל למהר לצאת בלילה למרחץ הנמצא סמוך לעיר, שניכר שעושה כן בשביל להיכנס במרחץ, ואסור להיכנס למרחץ בשבת. בזה אין איסור אלא אם מוכח מתוך המצב שכוונתו לצאת למרחץ. וכן מה שנפסק שאסור ללכת עד סוף התחום כדי להביא במוצאי שבת פירות

שייך לאסור בהם משום הכנה.

דוגמאות להנ"ל

על פי זה כתב **א"ז** ז"ל שאסור לומר ביום ראשון של פסח אחר מנחה צ' פעמים 'מוריד הטל' כדי שיהא רגיל על לשוננו, אף שהיא לצורך מצוה, שזה אסור משום הכנה ולא משום ממצוא חפצך.

כמו כן אסור לארוז מזוודה בשבת כדי שיהא מוכן לצאת עמו למוצאי שבת, אפילו לצורך מצוה ואינו ניכר, משום איסור הכנה. אבל לטייל ברחוב כדי להתקרב לתחנת האוטובוס או לרכב שנוסע עמו במוצאי שבת מותר, כיון שאינו ניכר, ואם הוא לצורך מצוה מותר אפילו אם ניכר.

ובשערי תשובה (סי' שז סק"א) הביא בשם **הרדב"ז** (ח"ב סי' תרצ) שאסור לקרות בספר בשבת כדי להכיר מקום שצריך הגה"ה להגיה אותו למחר, דכיון שאסור לכתוב בשבת ומזמין עצמו לכתוב הרי זה אסור משום ממצוא חפצך. וכתב **א"ז** ז"ל (שם אות ג) שאף שהיא לצורך מצוה כיון שאין בהם צורך השעה למהר בזה ואין לו בזה שום נפקא מינה אם יעשה את זה בשבת או לאחר השבת אפילו שהוא חפצי שמים אסור.

הרה"ק רבי זושא מאניפולי זי"ע (ה)

רבי נחמן טולטשינער (י"י)

מענת 'למה נגרע'

סיפר ר' ישראל וויינבערג ז"ל שפעם כשבא לציון רבינו ז"ל שמע את רבי נחמן שעומד וחוזר בין תפילותיו ובקשותיו על התיבות "למה נגרע" עם ניגון הטעמים שעליה, ואמרה בנעימה והתעוררות נפלאה כמה וכמה פעמים ובהשתפכות הנפש, והוא על פי המבואר בליקוטי הלכות בענין צעקת 'למה נגרע', שכשרואה איש הישראלי שמרחיקין אותו מן השמים, ולפי עוונותיו אינו ראוי להתקרבות להשי"ת, אזי עליו לבוא בטענה של "למה נגרע" גם אנכי להתקרב להשי"ת, הלא רצוני וכיסופי חזק וכו' אנא עזור לי וכו' (שיש"ק ח"ה סי' קב"ב).

'התבודדות שלא כראוי'

מאחר שזכה רבי נחמן לעסוק הרבה בהתבודדות ובתפלה הזיהר ג"כ שמן החובה להתבודד כראוי בכניעת ראש ובכפיפת קומה להשי"ת ולא ח"ו בפיקת עול מלכות שמים, ופעם אחת שיבח אחד לפני ר' נחמן איש מסוים איך שיש לו פרנסה ביער, ויש ביכלתו להרבות בהתבודדות כי הוא נמצא תדיר ביער, העיר לו ר' נחמן על זה בלשונו: צו גיין אין וואלד אליין, אדער קען מען ווערן א גרויסער ערליכער איד דורך ריכטיגע התבודדות, אדער פארקערט, קען מען ווערן א גרויסער הולטיי ח"ו דורך שלעכטע מחשבות און הרהורים (אבניה ברזל דף 9'פ).

טעם נועם השבת

סיפר רבי לוי יצחק בענדל ז"ל שהיה פעם בעיר באברניץ, ופגש שם את השמש של הבית הכנסת, ובתוך דיבורו סיפר לו שבצעירותו שבת פעם אצל רבי נחמן מטולטשין ז"ל, ושיבח השמש את ר' נחמן מטולטשין, והפליג לפניו מגודל הארת שבת שזכה להרגיש אז באותו שבת, ובסוף סיים השמש הנ"ל באמרו לו: מה אומר לך? היה טוב, ואיני יכול לשכח! (שיש"ק ח"ג סי' רפ"ד).

קדושת האכילה

בענין קדושת אכילה סיפרו אנ"ש מעבודת ר' נחמן, עד שאמרו שבשחו שמעולם לא הניח מלח בתוך שום מאכל שאכל, וכל מה שהיו נותנים לפניו היה אוכל מבלי לתבל את האוכל במלח וכד' (אבניה ברזל דף כ"א ושיש"ק ח"ג סי' רפ"ד). וכן הבחינו אנ"ש בר' נחמן שהיה נזהר מאד לבלי לומר שום חסרון על שום דבר אכילה שהגישו לו, או שהוא טעים (שיש"ק ח"ג סי' רפ"ד), וקיים בזה את מאמר רבינו ז"ל מה שאמר: "זיך פארבעדינווען אין עסן איז תאות אכילה" [- להיות בררן באכילה, זהו תאות אכילה]. ופעם אחד התארר ר' נחמן אצל אחד, והגיש לו הלה איזה מאכל שלא היה לו שום טעם כלל, אולם היה חם מאד, שיבח ר' נחמן את המאכל ואמר: "אה אה זהו חם טוב" ולא הראה שום התרחקות להמאכל, אלא אדרבה שיבח את המאכל שלא היה בו שום מעלה חוץ מזה שהוא חם (שיש"ק ח"ג סי' ש"א).

תחילת התקרבותו של מוהר"ת לחסידות

גאון עוזנו מוהר"ת זי"ע בצעירותו גדל בסביבה של מתנגדים לחסידות, ולפיכך היה קשה לו להתקרב לחסידים. גם אחרי נישואיו שכנס לבית הגדול והרם של חמיו הגה"ק רבי דוד צבי זצוק"ל "דער גרויסער רבי דוד צבי" בעיר שאריגראד והיה אוכל מזונות 'קעסט' על שולחנו, קיבל תוספת חיזוק להתרחקותו מעדת החסידים, מאחר שחוננו היה כידוע מתנגד לחסידות, ומרוחו זו השפיע אף על חתנו כבנו.

אולם כעבור כשנתיים מנישואיו, חזר מוהר"ת לנעמירוב עיר מגורי אביו רבי נפתלי הירץ שהיה אדם אמיד מנכבדי העיר, ומאז היה סמוך על שולחנו. או אז נתחבר עם רעהו הטוב החסיד רבי ליפא (שלימים התקרב בעטיו אל רבינו הקדוש) שהיה מרבה להתווכח עמו ולהוכיח לו שהחסידים הם אנשי אמת ועובדי ה' מופלגים, וראוי להתקרב אליהם ולהתחבר עמם. באותה תקופה הגיע לנעמירוב איש אחד מבני אניפאלי עירו של הרבי ר' זושא. הם קיימו בו מצוות הכנסת אורחים בהידור, וערכו לפניו שולחן לאכול. כשנטל ידיו לברך ברכת על נטילת ידים וברכת המוציא, בירך בכוונה יתירה ובהתעוררות רבה מצא הדבר חן בעיניהם עד מאד, ועל כן חפצו בקרבתו ואף נכנסו עמו בדברים.

בין השאר שאלו אותו: האם מכירים אתם את הרבי ר' זוסיא? השיב האיש: בוודאי אני מכירו ואף זכיתי להיות מבאי ביתו תמידין כסדרם, וכל ההתעוררות שיש לי לעבודת השי"ת קיבלתי ממנו... בהמשך הפליג האורח בסיפוריו על הרבי ר' זוסיא ושגב עבודתו הטמירה (חלק מהם הופיע בפרקים הקודמים) ובעקבות כך התעורר מוהר"ת לנסוע ולהתקרב להרבי ר' זוסיא ובהמשך אף לשאר תלמידי הבעל שם טוב והמגיד הגדול ממעזריטש זי"ע"א.

(וכפי שמספר בעצמו במכתבו להרב מסאווראן מיום ה' וישלח שנת תקצ"ה: ה' אלקים אמת יודע כי דיברתי עם גדולי קדושי ישראל, צדיקי יסודי עולם זי"ע, עם כולם דיברתי הרבה גם אחר שזכיתי להתקרב לאדמו"ר המובהק הרב הקדוש מוהר"ן זצ"ל, וכולם קירבו אותי באהבה רבה ובחיבה יתירה, ובפרט הרב הקדוש והנורא מבארדיטשוב, ואחרי הרב הקדוש מחמעלניק והרב הקדוש מורנו הרב שלום מפראביטש זכר צדיקים לברכה, ושאריו גדולי עולם, אצל כולם הייתי מתאבק בעפר רגליהם קודם שנתקרבת אל אדמו"ר המובהק זצ"ל ואחר כך, ואהבתם גברה עלי אחר כך ביותר, מתמת שראו שנשניתי לטובה יותר לשקוד על דלתי התורה והעבודה ביותר בעזרת השם יתברך, וכולם פרסו בשלמו ז"ל על ידי").

'סעדיני ואושעה' - ע"י הסעודה נושעים

סיפר החסיד רבי לוי יצחק בנדל זצ"ל שפעם הגיעה אשה לבקש אצל הרבי ר' זושא שיתפלל לרפואת בנה החולה והביאה עמה מעות לפדיון נפש. לקח רבי זושא את המעות וקנה בהם

המשך מעמוד א'

בבית המקדש, שכל תכליתו היה לברר המדמה הבהמי, ולהעלותו לשכל האמיתי כדי שלא נטעה עוד בהחלפת חיי עולם בחיי שעה.

וכך מגלה לנו רבינו הקדוש (בליקוטי מוהר"ן סוף סימן כ"ה): "זבחי אלקים רוח נשברה' ששבירת הדמיון הם הקרבנות, וזה בחינת סמיכה על הקרבנות, כי הקרבנות מביאין מבהמות, שהם בחינת כח המדמה, כי הבהמה יש לה גם כן כח המדמה. וכשאדם מוכן אחר המדמה שבלב, דהיינו אחר תאוותיו ח"ו שבאים מוכח המדמה, זהו מעשה בהמה ממש, כי גם הבהמה יש לה כח המדמה. ועל כן כשאדם חוטא ח"ו, וכל החטאים

צרכי סעודה בהרחבה גדולה, וערך סעודה נכבדה עוד באותו היום. פנתה אם הילד אל הרבי ר' זושא וטענה לפניו: "רבי, איך האב געמיינט איר וועט פאסטן... א קינד איז ביי מיר שלאף און איר האט געמאכט א סעודה אין דעם טאג? פאר דעם דארף איך געבן געלט איר זאלט מאכן א סעודה?!" - "רבי, חשבתי שתצומו עבור רפואת בני. ילדי הרי חולה, במקום זה אתם עושים סעודה, וכי בשביל זה צריכה אני לתת מעות כדי שאתם תעשו סעודה!..."

ונעה לה הרבי ר' זושא: "אז זוסיא האט נישט וואס צו עסן, איז א נייעס אין הימלא? אבער אז זוסיא מאכט א סעודה - וואס עפעס זוסיא מאכט א סעודה? נו, איינער איז שלאף און מען האט געגעבן פאר א פדיון דערמאנט מען שוין אויבן לטובה". - "כאשר לזוסיא אין מה לאכול אין זה דבר חדש בשמים, אמנם כאשר זוסיא עורך סעודה נעשה מזה רעש בשמים מדוע זה זוסיא עושה סעודה? נו, יש אחד שחלה ונתנו עבורו מעות לפדיון נפש וממילא נזכר הוא לטובה בעולם העליון..."

סיים הרבי ר' זושא ואמר בצחות על פי הנאמר בסליחות לתחילת ילדים 'סעדנו ונושעה' - שעל ידי הסעודה נושעה.

כמה היטיב לנו ה' שאין מצווה להתנאות

על הפסוק בתחילת חומש "ויקרא אל משה", אשר כתוב 'ויקרא' באלף זעירא, נאמר בשם צדיקים, שמשה רבינו רבן של ישראל על אף גודל רוממותו וקדושתו שהגיע למדרגה ומעלה שאין כל בריה יכולה לעמוד בה, עדיין נשאר הוא תמיד עניו מכל האדם, בבחינת א' זעירא, ודייקא משום כך זכה ש"ויקרא אלקים אל משה וידבר אליו" - פנים בפנים במראה ולא בחידות עד שלא קם נביא כמשה.

ומרגלא בפומיה של הרבי ר' זושא: כמה הטיב לנו השי"ת שאין עלינו חיוב ומצווה להתנאות, כי אלמלא כן, במה היינו מסוגלים להתנאות!...

גב. העיר בפנינו הקורא הנאמן רמנ"ט שיח' אודות מה שנתפרסם בגליון פרשת משפטים לגבי הוויכוח על עיקר עבודת השי"ת, אם לחשוב בשפלות עצמו או בגדולת הבורא - שבספר הק' נועם אלימלך תחילת פרשת שלח איתא במפורש שהרבי ר' אלימלך הוא זה שאמר שיש לחשוב תחילה בשפלות עצמו, וז"ל: "דהנה צריך האדם לעבוד את הבורא להסתכל תמיד בשפלותו ולשבר ולהכניע את הגשמיות והארציות. ב' לחשב תמיד רוממות א-ל ולילך במחשבות טהורות לזכך ולטהר את מחשבתו ועל ידי זה הוא מעלה את נשמתו למעלה עד מקום שרשו".

באין על ידי כח המדמה שמשם נמשכין כל התאוות, על כן הוא צריך להביא קרבן מבהמות. וצריך לסמוך עליו ולהתודות כל חטאיו על הקרבן בשעת הסמיכה, ועל ידי זה נמשכים כל החטאים וכל כח המדמה על הבהמה, שהיא בחינת מדמה. ואחר כך 'תיכף לסמיכה שחיתה', ושוחטים הבהמה לקרבן, ועל ידי זה נכנע ונשבר המדמה". בימי ההכנה לגאולה 'נשלמה פרים שפתינו' בקדושת הקרבנות, ונייחל לצאת מבהמה לאדם ומגלות הנפש לגאולת עולמים, והיא גשם תחיש לנו ישועה וגאולה שלימה ברוחניות ובגשמיות.

<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להר"ר ששעון ביא"ו אנשין הי"ו</p> <p>להרב חיים בנן ברוך אריה נ"ו</p> <p>לעול תורה וספנות</p> <p>הר"ר שויבה לנרלו לתורה לחופה</p> <p>ולטעם ט' ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להר"ר שמואל זוהר הי"ו</p> <p>להרב חיים בנן</p> <p>הר"ר שויבה לנרלו לתורה לחופה</p> <p>ולטעם ט' ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להר"ר ששעון ביא"ו אנשין הי"ו</p> <p>להרב חיים בנן</p> <p>הר"ר ששעון חיים הי"ו</p> <p>הר"ר שויבה לנרלו לתורה לחופה</p> <p>ולטעם ט' ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להר"ר ר' שלמה לאנג שליט"א</p> <p>להרב חיים בנן</p> <p>הרב"ח נחמן צבי נ"ו</p> <p>הר"ר שויבה לנרלו לתורה לחופה</p> <p>ולטעם ט' ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להר"ר ר' שלמה לאנג שליט"א</p> <p>להרב חיים בנן</p> <p>הרב"ח נחמן צבי נ"ו</p> <p>הר"ר שויבה לנרלו לתורה לחופה</p> <p>ולטעם ט' ולרוב נחת קדושה</p>
---	--	---	--	--